

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvántartási cikkek stb. intézendők.

Nyilvántartási cikkek soronként 10 kr-ért közölhetők.

# SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Előfizetési árak:

Egy évre 6 frt — kr  
Fél évre 3 frt — kr  
Negyed évre 1 frt 50 kr  
Külföldre 1 évre 8 frt — kr  
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.  
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.  
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

## Takarékbetétek és értékpapírok.

Egyik tudományos folyóiratunkban a mi nap érdekes értekezés jelent meg a magyarországi hitelintézetekről. Az értekezésnek különösen az a része érdemel figyelmet, amely a takarékbetétekkel foglalkozik. Az itt felhozott adatok szerint a magyarországi pénzügyintézeteknél a takarékbetétek 1888. végén 481.950.000 frtot tettek. Ez a számadat már magában véve is igen kedvező világitásba helyezi a magyar tőkegyűjtést, de emeli ezen adatnak a jelentőségét még inkább az a körülmény, hogy az előző évekhez képest gyors és tetemes növekedés mutatkozik a tőkegyűjtésben. A takarékbetétek állománya volt ugyanis:

|              |                |
|--------------|----------------|
| 1850 .. .. . | 10.550.000 frt |
| 1860 .. .. . | 36.340.000 "   |
| 1870 .. .. . | 144.330.000 "  |
| 1880 .. .. . | 305.260.000 "  |
| 1888 .. .. . | 481.950.000 "  |

A takarékbetétek ezen emelkedése csaknem folytonos volt, a mennyiben az utóbbi évtizedekben csak az 1873 iki esztendő mutat visszaesést, a mit egyébiránt eléggé megmagyaráz az ezen évben bekövetkezett tözsde-válság, amely bizalmatlanná tette a közönséget. A mi pedig az utolsó tíz évet illeti, évről évre megszakítás nélkül gyarapodtak a takarékbetétek, amelyek az 1889. év végén 37 millióval haladták meg az előző éveket.

Ez a fejlődés igen öröndetes, főleg azért, mert kétségtelenül igazolja, mennyire alapalanok azok a panaszok, hogy a nép szegényedik. Ellenkezőleg azt tapasztaljuk, hogy nálunk a közvagyonosodás terjed, mert hiszen

különbem nem emelkednének a takarékpénztári betétek.

Ha azonban közelebbről tekintjük az említett értekezés adatait, szemünkbe fog ötleni egy igen nevezetes mozzanat. Az t. i., hogy a betétek túlnyomólag nagyobb összegekről szólnak. Ha csak az 1888-iki viszonyokat vesszük, azt látjuk, hogy a betétkönyvecské száma és a betétek nagysága közötti arány a következő volt:

|                                | Az összes könyvecskének |
|--------------------------------|-------------------------|
| 10 forint alatti betét .. .. . | 11.31 %                 |
| 10—50 forintos .. .. .         | 18.03 "                 |
| 50—100 .. .. .                 | 13.35 "                 |
| 100—500 .. .. .                | 30.08 "                 |
| 500—1000 .. .. .               | 10.92 "                 |
| 1000—2000 .. .. .              | 8.18 "                  |

Az összes betéteknek több mint fele tehát a 100 frtot meghaladó betétekre esik, a miből következik, hogy a takarékpénztáraknál és bankoknál nem annyira a szegényebb néposztály, mint inkább a jómódu középosztály helyezi el pénzeit. Sehol a világon, Amerikát kivéve, nem esik országos átlagban egy takarékpénztári könyvecskére oly nagy összeg, mint minálunk. Így az átlagbetét könyvecskére kitett Magyarországon:

|          |           |
|----------|-----------|
| 1884-ben | 735 frtot |
| 1885-ben | 732 "     |
| 1886-ban | 749 "     |
| 1887-ben | 749 "     |
| 1888-ban | 773 "     |

Látni való ebből, hogy az a tendencia, mikép nagyobb összegek keresnek elhelyezést pénzügyintézeteknél takarékbetétek alakjában, még mindig növekedőben van.

Ezt már aztán nem tarthatjuk sem helyesnek, sem örvendőnek.

A fejlődés sokkal egészségesebb volna, ha a takarékpénztárakat inkább a kis tőkék keresnék fel. A szegényebb sorsuaknak, a kik forintokat, apró összegeket takarítanak meg, szükségük van a takarékpénztárakra, amelyek a kis tőkét összegyűjtik és kamatoztatják, de a vagyonosabb elemek, a midőn nagyobb összegeket gyűmölcsöztetés végett takarékpénztárba vagy bankba helyeznek el, bizonyára érdekeik ellen cselekesznek.

A vagyonkezelésnek sokféle módja mellett a takarékbetétként való elhelyezés egyike a legkezdetelesebb formáknak, s ha ez ajánlható is kisebb összegeknél, határozottan helytelenítendő nagyobb tőkéknél. A tőkepénzes célja: vagyonából kellő biztonság mellett lehető legnagyobb jövedelmet elérni. Már pedig ha nem is állítjuk, hogy a takarékpénztárnál nem volna meg a kellő biztonság, de hogy a lehető legnagyobb hozadék a takarékpénztárban való elhelyezés útján nyerhető, ezt tagadásba kell vennünk. Hiszen közismeretű tény, hogy a betétek után hazánkban igen csekély kamatot fizetnek. A fővárosban pl. csak kisebb összegek után 4 százalékos, nagyobb betétek után már csak 3 és fél százalékos. A vidéken sem olyanok a viszonyok, mint voltak régebben. A betétek után ott sem érhető el több 4 és fél, legfeljebb 5 százaléknál, és e mellett még sok helyütt levonják a kamathozadékból a tőkekamatadókat. Nem mondhatni tehát jövedelmezőnek a vagyonkezelésnek azt a módját, amely a tőkepénzt kamatozás végett bankba vagy takarékpénztárba helyezi el.

(Vége következik.)

## A „Szekelyföld” tárczája.

### Apróságok.

**A lázongó indiánok.** Amerika őslakói az Egyesült Államokban már régebben forronganak s most nyílt lázadásban törtek ki Dakota államban. A sioux-indiánok a legnagyobb törzse az őslakóknak éjszaki Amerikában, számuk 30.000 fő körül van. Huszonnyolc évvel ezelőtt szintén háborogtak, leölték a minnesotai fehér települőket. Ez volt a harcok kezdete. Akkor leverték őket s Minnesotából áttelepítették Dakotába, mostani lakóhelyükre, jó messze a fehérek lakó helyeitől. Itt sem volt nyugtuk, 1875-ben belekötöttek az Unio csapataiba. Custert 16 tiszttel és 300 emberével a little-horni szorosokban meglepték és fölkonzolták. A siouxoknak akkori főnöke, „Ülő Bika”, bandájával átmenekült a kanadai határon. Alkalmassint most is ő bujdosgatja az északra lakó siouxokat, hogy egyesüljenek déli törzsrókonakkal. Az indián háborúknak eddig mindig az volt, az oka, hogy a számukra kijelölt területen nem bírtak megélni s hogy az Unio kormányának segélyezését keveselték. Mióta a bölényeket, a vörös indiánok fő és egyetlen fentartóját kipusztították, nagyon rászorultak a kormány segélyére, mert inkább éhen haltak, semmint az általuk mélyen meg-

vetett, lealázó földmíveléshez fogjanak. Ha az állami segély kimaradt, elmentek új vadászterületeket keresni, betörték a farmerek területére, s ha ellentálltak nekik, mészárosni kezdtek és megvult az indián-amerikai háború. Most egészen más oka van az indiánok zavargásának, mint a szükség. Vallási fanatizmus tüzelte őket, várják a messiást, a ki nemsokra megjelenik s kipusztítja a fehéreket. Megjelenését prófétáik november hónapra jövéndözték és a sioux annyira hitték ezt, hogy előre kezdtek gyilkolni. S hogy méltóan fogadják, nagy nemzeti táncokat rendeznek orgiákkal egybekötve s leírhatlan örömmel várják a szabadulás napját, a mikor ismét ők lesznek egyedüli urai a bölényeknek, rengetegeknél s a végtelen mezőségeknek és szűrt sem látják többé a fehér embernek. Az indiánok ismerői azt állítják, hogy az ilyen általános nemzeti táncok és orgiák kétségbevonhatatlan előző jelei a háború kitörésének s az Unio ezért követeli, hogy hagyjanak fel velük. Amde a szegény siouxokat már nem lehet kiabrándítani, hitük naivságáról meggyőzni, sőt ebben megerősíti őket az Unio tilalma, melyet nagy gyánakkal fogadnak. S ki fog törni a harcot, hol egyik fél sem kér és ad kegyelmet, s a vége az lesz, hogy egy nappal ismét közeledik az idő, mikor hirmondó sem fog maradni Amerika őslakóiból.

**A rovarok ereje.** Mindenki sajnosan ismeri a rovarok pusztító erejét; ez a legjobb bizonyossága annak, mire képes sok kis erő, ha egyesül. Az már nem olyan ismeretes, mekkora erő rejlik egy kis rovarban. Plateau francia természettudós egészen a tudomány ezen szakára adta magát, és valóban érdekes eredményekre bukkant. Ő találta fel többek közt azt a miniatúr-kocsit, melylyel a rovarok erejét igen ügyesen lehet kipróbálni. Kísérleteiből kitűnt, hogy a kis rovarok más összehasonlíthatatlanul nagyobb állatoknál sokkal erősebbek. A rovarot fonálba fogta, ez aztán egy kis tokot húzott, mely parányi terhekkel volt megterhelve. Ilyen uton-módon Plateau kiszámította, hogy a cserebogár aránylag 21-szer annyit bír huzni, mint a nagy ló; a méh harminczszor annyit. A ló a maga súlyának csak hat hetedrészét képes vinni, a cserebogár a magáénak tizennégy-szeresét, a méh pedig huszszorosát is elczipeli. Más szóval, a méh tizennégy társát tudja vinni, tehát körülbelül akkora ereje van, mint egy lokomotív, mely történetesen szintén tizennégy-szeresét bírja el önsúlyának.

\*

**As asszony joga Ázsiában.** Hindosztánban az asszonyoknak külön törvénykönyvük van, amely hét okos asszony szerkesztett. Ez a könyv az

Az erdélyrészi választókerületek országgyűlési képviselőit Huszár Károly báró értekezletre hívta össze azon kérdések előzetes megbeszélése céljából, melyek az igazságügyminiszter által az erdélyi birtokrendezési ügyekben összehívott tanácskozmányon tárgyalás alá lesznek veendő. Beható tanácskozás után az értekezleti tagok többségének nézete főleg a következőkben összpontosult: Kivánatos, hogy a birtokrendezési ügyeknél a legjobb bírói erők alkalmaztassanak s hogy szakavatott birtokrendezési bírói szakkreszcencia nevelése céljából az illető bírák mellé joggyakorokok és törvényszéki jegyzők adassanak. Kivánatos, hogy a legkisebb törvényszékeknek is legalább két bíró foglalkozzék ezen ügyekkel, a menüiben szükséges, az illető törvényszékek bíráinak száma egygyel szaporittatván. Székhelyhez nem kötött bírák alkalmazását nem tartja helyesnek az értekezlet, valamint azt sem pártolhatja, már az adminisztratív ellenőrzés szempontjából sem, hogy a birtokrendezési ügyekben csak is egy királyi tábla gyakorolja a másodfokú bírói hatóságot. Az a felmerült nézet, hogy a tagosítási ügyek elvonatván a bíróságoktól, közigazgatási hatóságok által intézessenek el, nem talált az értekezleten visszhangra. Azt, hogy az előmunkálatok folyama alatt külön jogorvoslatnak engedtesék hely, nem tartja javasolandónak az értekezlet többsége; egy felmerült indítvány alkalmából azonban kívánatosnak tartja, hogy a becső bizottságban való elnököltetésből a működő mérnök kizárassék. Azt, hogy a végrehajtás fogantatása után birtokon kívül felebbezésnek lehessen helye a kir. kuriához, már csak a jogegység szempontjából is fentartandónak véli az értekezlet. A miniszter által kintűtött további kérdések megbeszélése céljából csütörtökön d. u. 4 órakor fog értekezlet tartatni.

**Szilági igazságügyminiszternek a házassági jog kodifikációjára vonatkozólag tett nyilatkozatát a „Jogi Szemle” című jogtudományi folyóirat úgy értelmezi, hogy a házassági jog kodifikálása nem a kötelező polgári házasság elve alapján fog történni. Az idézett lap a következőket írja: „Nem vélünk csalódní, ha az igazságügyminiszter programját a következőképen értelmezzük: Az egy felekezethez tartozók a házasságot egyházuk papja előtt kötik meg, úgy, mint eddig. Vegyes felekezetiiek (akár bevett, akár be nem vett vallásfelekezeti tagjai) polgári hatóság előtt fogják megköthetni a házasságot, ha ez elé egyházi szempontból akadály gőrdőlné. A házasság felbontása és az ezzel összefüggő minden kérdés kizárólag a polgári bíróság hatáskörébe fog tartozni.”**

ő jogaikat határozza meg. Többek közt a férfiakat három osztályba osztja: vannak tehetséges, félig tehetséges férfiak és „hulpul-huplák”. Tehetségesek azok, a kik el tudják tartani feleiségeiket. A félig tehetséges erre nem képes; felesége is kénytelen dolgozni, hogy kényerűt megzserezzé. Azért akkora tiszteletre, mint a tehetséges ember, ne is számítson. Ha ilyen ember élete párját megveri, joga van az asszonyt férjét visszavenni; sőt még a szakállát is szabad megtepní. Legrosszabb a dolga a „hulpul-huplák” nak. Ennek a felesége akár tíz napra is elmehet hazulról a nélkül, hogy férjének még csak kérdezősködni is szabad volna utána, hogy hol járt.

**A hónapok nevei az indusoknál.** Az indusok újholdnál kezdik az évet, tehát márciusban, s nevezik ezt: hernyóhónapnak, mert akkor bujnak ki a hernyók a fák kérgei közül, a hol telni szoktak; ápril novény-, május virág-, — júníust holthónak nevezik; augusztust harcsahónapnak, mert e hóban fogják e halakat leginkább; szeptembert vetemény-, októbert utazóhónak, mert e hóban indulnak nagy vadászatokra; novembert hódhónapnak, mert ekkor gyűjtenek a szorgalmas állatok télirevalót; a decembert valászhónapnak, a januárt hideg hónapnak s végül a februárt havas hónapnak nevezik.

## ORSZÁGGYÜLÉS.

Üres padok előtt kezdte meg a képviselőház pénteken a vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalását. Az elkeresztelési vita, úgy látszik, teljesen kimerítette a képviselőket s a közoktatás ügyének több beszéd jutott, mint figyelem.

Az első felszólaló Benedek Elek volt, ki az országos közoktatási tanács tételénél a tankönyvek s különösen az olvasókönyvek szigorubb bírálatát sürgette.

A tanfelügyelők tételénél ugyancsak Benedek Elek szólalt föl; elismeréssel adózik a miniszter azon törekvése iránt, melylyel a tanfelügyelők irodai munkáját kevesbiteni igyekszik, de szükségesnek tartja, hogy a tanfelügyelők az iskolálatásra más módon is szoríttassanak; nagy baj az is, hogy a tanfelügyelők egy része nem bír megfelelő kvalifikációval, s ez állások betöltésénél különösen a tanítókra hívja fel a miniszter figyelmét.

Csáky Albin gróf miniszter kijelenti, hogy a tanfelügyelők irodai munkáját már is kevesbitette s ez irányt fogja tovább fejleszteni. A mit Benedek a tanfelügyelői állások betöltésénél a tanítókról mondott, azt az elvet a miniszter is osztja, sőt alkalmazza is.

A reáliskolák tételénél Szederkényi felszólalására Csáky Albin gr. miniszter azt az általános érdektű kijelentést tette, hogy a középiskolák elhelyezése ellen sok alapos kifogás emelhető, de e bajokat részben is csak az egységes középiskola fogja majd eloszlatni, mely terv kivitele már legközelebb a ház elé kerül.

A nevelés érdekei mellett Kiss Albert szállt síkra, s a tanítói fizetés, sőt a mostani 300 frtnyi minimum fölemelése iránt is határozati javaslatot terjesztett be. Ezt Hagara Viktor ellenetzte.

Csáky Albin gróf miniszter hangsúlyozta, hogy a pénzügyek javulásával a kultuszminiszterium budgetje is növelendő s így már az idén is emelkedett a kultusz-tárcza költségvetése. A tanítói fizetések rendezése a miniszter programjának egyik pontja.

A szombati ülésen felekezeti ügyeket intézett el a ház. Irányi Dániel azt indítványozta, hogy a református egyháznak adandó segélyt fel kell emelni. Az összes pártok valósággal versenyre keltek, hogy megszavazzák Irányi javaslatát.

Bartha Miklós nyomós érvekkel támogatta az indítványt, élénk színekkel festve az erdélyi református papok és tanítók sorsát. 20—25 forintos fizetéseken tengődnek és maguk kapálnak, pedig a magyarság erősítése azokon a vidékeken egyuttal nemzeti érdek is.

Ugyaníly értelemben szólalt fel Kovács Albert is.

Kaas Ivor báró szükségesnek tartja, hogy a lelkeszi fizetéseknek is állapíttassék meg egy minimuma.

Tisza Kálmán azt fejtegette, hogy az állam mindig ingadozó segélyezése nem oly alap, melyre az egyház építhetne. Ép azért szükségesnek tartotta mozgalmat indítani egy állandó alap létesítésére. Az egyházak segélyezését csak akkor helyeselhette, ha az által az állam és a magyarság érdekei is előmozdítatnának.

Horváth Gyula és Thaly Kálmán felszólalása után Apponyi Albert gróf teljes készséggel járul hozzá Irányi indítványához. A megszavazott összeget nem tartja ingadozóknak, mert ő soha szavazatával hozzá nem járulna annak leszállításához.

Almássy Sándor után Csáky Albin gróf kijelenti, hogy a jövő évi költségvetésbe magasabb összeget fog felvenni, miután azouban más felekezeteknek is vannak igényeik, a helyes arányt meg kell állapítani. A mi az erdélyi tanítók sorsát illeti, azokon is a tanítói fizetések rendezése tárgyában készülő javaslat fog segíteni.

Midőn az elnök kijelentette, hogy a költségvetés tárgyalása be van fejezve, a ház lelkesen és hosszan megéljenezte a minisztert, ki többször meghajlott.

## Erdélyrészi Kárpát-Egyesület.

Az E. M. K. E. elnöksége a következő felhívást intézte az ország valamennyi törvényhatóságához:

Tekintetes Törvényhatóság!

Rég óhajtott szükségletet vél kielégíteni az E. M. K. E., midőn a gyönyörű erdélyi rész turisztikai érdeke szempontjából egy Erdélyrészi Kárpát-Egyesület alakítását megindította.

Volt szerencsénk ez új egyesület „Felhívás”-át már folyó hó 16-án megküldeni s abban a legfőbb programpontokat kifejtetni. Hivatkozással e „Felhívás”-ra, bátorodunk ezuttal rámutatni a kezdeményezésre, melyet e nagypontosságu, üdvös kérdésben Torda-Aranyosvármegye, illetve e vármegye alispánja nyújtottak, midőn az alispán javaslatára a törvényhatóság egyhangulag kimondotta, hogy az E. M. K. E. Kárpát-mozgalmának megfelelőleg, az egyesülettel egyetértőleg fölhasználandólag, saját megyei turisztikai czélokra nemcsak nagyobb összeget szavaz meg, hanem egész vármegyei tisztviselői karát az új mozgalom körül szükséges turisztikai intézkedésekre megnyeri és biztosítja.

Tekintettel az üdvös czélra, mely a hazai és idegen személyi forgalom emelése által magának az egyes vidékeknek közgazdasági és kulturális javát mozdítja elé, s tehát általános fontossága mellett egyszersmind helyi érdekű is, hazafias tisztelettel kérjük föl a Nemes vármegye törvényhatóságát is, szíveskedjék, az alakulásban levő Erdélyrészi Kárpát Egyesület ügyét felkarolva, Torda-Aranyosvármegye példájára, saját megyei turisztikai czéljaira költségvetésileg összeget felvenni, a vármegye tisztikara és közönsége körében az új egyesület számára erkölcsi befolyásának egész súlyával zászló-vívőket megnyerni s az Erdélyrészi Kárpát Egyesületnek a már megküldött gyűjtő-íveken minél több tagot gyűjteni. Minthogy az új egyesület megalakulásának minél előbb és pedig az új év első hónapjának elején okvetlenül meg kell történnie, igen kérjük a hozott intézkedéseknek velünk mielőbb leendő közlését, hogy ezeknek megfelelőleg mind a gyűjtött tagokat, mind pedig a Tekintetes vármegyei Törvényhatóság képviselőit az alakuló közgyűlésre meghívassuk s már az alakulásnál az első lépést, egyetértőleg, a vármegye saját speciális czéljaira való tekintettel tessékük meg.

Kolozsvár, 1890. nov. 25.

Honfiai üdvözléssel:

Gróf Bethlen Gábor,  
elnök.

Sándor József,  
főtítká.

## Meghívó.

A háromszékmegei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet folyó évi rendes közgyűlése december hó 7-én d. u. fél 2 órakor K. Vásárhelyen a tanácsháznál fog megtartatni, hova az alapító és rendes tagok s barátai a nemes ügynek bizalommal meghívattak s egyuttal kérjük ezenkívül külön meghívóra nem várni.

Főbb tárgyai a gyűlésnek:

1. Elnöki meggyűtő.
2. Főispán urnak 632 sz. átirata, melyben a nm. belügyminiszter ur intézkedésére értesíteni szíveskedik, hogy a Királyné ő Felsége az illető udvarmesteri hivatalnak m. hó 28-án 1281. sz. alatt kelt közleménye szerint a háromszékmegei „Erzsébet” árvaleány nevelő intézet által Mária Valéria főhercegnő ő Fensége egybekelése alkalmával legfelsőbb helyen bemutatott üdvkivárat tartalmát kegyes köszönetének nyilvánítása mellett tudomásul venni méltóztatott.
3. Titkári, igazgatói, vagyonkezelő bizottsági, pénztárnoki, iskolaszéki jelentések az intézet anyagi és szellemi működéséről.
4. Költségvetés-előterjesztése.
5. Számvizsgáló bizottság jelentése és annak a jövő évre való kinevezése.
6. Az évi segélyezések bejelentése.
7. Az áll. sorsjátékban részesedés összegének bejelentése.
8. Az alapszabály 22. §. szerint 3 évre iskolaszék választása és a 24 tagu kezelő bizottság felének kisorsolása.
9. Tóth Géza vagyonkezelő-bizottsági tag halála felett részvétkifejezés és helyette más tag választása.

10. A felveendő árvák létszámának meghatározása.

11. Folyó ügyek, indítványok.  
Kézdi-Vásárhelyt, 1890. decz. 1.

Br. Szentkereszty Stephanie,  
elnök.

Erdélyi Károly,  
titkár.

## Meghívó.

A kézdivásárhelyi szegény s munkaképtelen öregek „Stephanie” menedékházának folyó évi rendes közgyűlése Kézdi-Vásárhelyt a tanács-háznál december hó 7-én d. u. 1 és fél óra kor fog megtartatni, hova az alapító és rendes tagokat, valamint az érdeklődő ügybarátokat bizalommal meghívjuk.

A gyűlés főbb tárgyai:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Titkári, vagyonkezelő-bizottsági, pénztárnoki és leltározó-bizottsági jelentések.
3. Számvizsgáló bizottság előterjesztése és annak a jövő évre való kinevezése.
4. A jövő évi költségeloirányzat megállapítása.
5. A m. kir. belügyminiszternek 57283 – VII./14. sz. átirata a néhai gr. Karátsonyi Guidó által boldogult Rudolt trónörökös születésekor tett 105 ezer frt alapítvány folyó évi kamatjövendelméből a kézdivásárhelyi menedékház részére 1000 frt alapítvány engedélyezéséről.
6. A m. kir. pénzügyminiszternek 54.641. sz. válasza az áll. sorsjátékbani részesedésért beadott kérelmünkre, melynek a kiutalásáról szóló iratot Király ö Felsége legmagasabb kéziratával ellátni kegyeskedett.
7. A megyei törvényhatóságnak átirata a büntetéspénzeknek a menedékház részére való kiutalása érdekében.
8. Két vagyonkezelő-bizottsági tag megválasztása.
9. Tóth Géza menedékházi pénztárnok halála feletti részvét kifejezése.
10. Helyette új pénztárnok választása az alapszabályok 9. §. szerint.
11. Folyó ügyek, indítványok.

Kézdi-Vásárhelyt, 1890. december 1.

Br. Szentkereszty Stephanie,  
elnök.

Erdélyi Károly,  
titkár.

## Különfélék.

— **Időjárásunk.** Hosszu sáros ős után végre ismét kaptunk havat, de még most sem merjük remélni, hogy ez állandó leendő, mert a mi szeszélyes időjárásunkra építeni nem lehet. A hőmérő különben csak éjjelenként száll a 0 fok alá, s a kemény fagyok még csak ezután jönnek.

— **Gyárfás László** marosvásárhelyi kir. ügyész a csikszereだい kir. törvényszékhez elnöknek nevezetett ki. A mi törvényszékünknel kezdette meg évekkkel ezelőtt pályafutását s közönségünk, mint egy nagy szorgalmu, fényes tehetségű s mindenk felett kedves modoru embert tisztelte s azért mindnyájan ösztöntek örvendünk az előléptetésnek, mely egyuttal a szorgalom, munkásság és tehetőség elismerése volt.

— **Meghívó.** A kézdivásárhelyi jótékony nőegyesület saját pénzalapja javára folyó hó 6 án, azaz szombaton a városház disztermében fillérestélyt rendez, melyre czimedet tisztelettel meghívja az állandó rendező bizottság. Műsor: 1. Főolvas Dobay János. 2. Énekel zenekisérettel ifj. Czimbalmos Ferencz. 3. Monolog. Előadja S. Tóth Albert. 4. Énekel zenekisérettel Jancsó Amál. 5. „A z anyós.” 4 előképben. Előadják: S. Tóth Albertné, Jancsó Amál, Molnár Kálmán. 1. kép: „A zavartalan boldogság.” 2. kép: „Kigyó a paradicsomban.” 3. kép: „Váljunk el.” 4. kép: „Mindennütt jó, de legjobb otthon.” Műsor után táncszívalom. Belépti díj: személyenkint 30 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor.

— **Öngyilkossági kísérletek.** A modern öngyilkossági eszközök, a golyó, kötél, gyufa mellett mind több-több polgárjogot kezd nyerni a karbolsav. Minálunk a kétségbeesett szerelmesek élnek vele,

hanem ugyancsak kevés szerencsével. E héten ketten is tettek vele kísérletet Kézdi-Vásárhelyt. Két cselédeleány kísérlette meg karbolsavval megválni az élettől, de mindkettő balul ütött ki. A gyógytárak által köztorgalomra szánt erősen higított karbol csupán annyi hatással volt az öngyilkos-jelöltre, hogy kedvüket hasonló kísérletezés-től elvegye. Mindketten tul vannak a veszélyen.

— **Gyászjelentés.** A Krenitzky-család a következő gyászjelentést adta ki Krenitzki Domokos halála felett:

Alóírtak a legmélyebb fájdalom érzetével tudatják, hogy a kiválóan szeretett, felejtethetlen jó édes atya, illetve nagyatyja, testvér és rokon özvegy Krenitzky Domokos életkorának 81-ik, özvegységének 20 ik évében, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után, végelegyengülés következtében, folyó hó 25-én este jobb létre szenderült. A gyermekeiért mindent áldozni kész gyöngéd szeretet, a tántoríthatlan egyenes jellem és becsületesség tették áldottá nevét és feledhetlenné emlékét. Hült tetemei folyó hó 28-án délelőtt 10 órakor fognak az engesztelő szent miséáldozat bemutatása után a róm. kath. temetőben levő családi sirba helyeztetni. Nyugalma legyen csendes s az örök világosság fényeskedjék neki! Kézdi-Vásárhely, 1890. november 26 án. Krenitzky Sára és férje Jancsó Sámuel, Krenitzky Károly és neje Nagy Judit, Krenitzky Balázs, Krenitzky Domokos és neje Nagy Róza és férje Klein Márton, mint gyermekei. Öz. Koncz, Józsefné szül. Krenitzky Sára, mint testvére. Jancsó Sámuel, Jancsó Anna, Jancsó Mária, Jancsó Róza, Jancsó Teréz, Jancsó Ida; Krenitzky Róza, Krenitzky Árpád, Krenitzky István, Krenitzky Emilia; Albert Mária; Krenitzky Róza; Krenitzky Mária, Krenitzky Róza, Krenitzky Anna; Klein Károlina, Klein Mária, Klein Rezső, Klein Gyula, mint unokái.

— **Uj oltárkép megáldása.** Osdolán november 30-án benedikáltatott az ottani róm. kath. templom oltárképe. A szertartást László József lehményi plebánus végezte. A kép a jótékonyágáról ismeretes báró Szentkereszty Stephanie urhölgy ajándéka és sajátkezü festménye.

— **Iparmúzeumi csarnok.** A székelyföldi iparmúzeum Maros-Vásárhelyt emelendő új épületének alapozási munkálatait Suós Pál építész vállalkozó a napokban fejezte be. Az épület felemelése a jövő évben fog eszközöltezni, míg teljes befejezése 1892-re van előirányozva.

— **Kossuth Lajos szerénysége és büszkesége.** A P. N. e. czim alatt közléstesz Kossuth Lajosnak ez év május 25-én kelt levelét, melyet Vereihez, az Athenaeum igazgatójához intézett. E levélben Kossuth Vereinek visszaküld egy tízezerhatszázhatvannégy líráról szóló váltót, melyet Iratai 4—6. kötetéért előlegül kapott. A levél idevágó része így szól:

Van szerencsém annyit válaszolni, hogy én addig, míg „Irataim” IV-ik kötetének egész kéziratát Önnek kezéhez nem szolgáltatom, ez újabb előlegezést annál kevésbé érzem magamat feljogosítottnak elfogadni, minthogy tekintve egyrészt szerződésünk föltételeit, másrészt pedig azt, hogy Ön már szíves volt nekem e czimen 5000 frtot előlegezni, én nem hihetem, hogy a IV. kötetért még ily összeg tiszteletdíjra számíthassak, a mi pedig az V. és VI. köteteket illeti, én ugyan, ha Isten kedvez nyomorult öregségemnek, mindent el fogok követni, hogy az előfizetők várakozásainak tisztességesen megfelelhessenek, de egészségem annyira romlott, miszerint valószínűbbnek, mint nem, kell hinnie, hogy azoknak bevégezése fiaimra vagy akit ők ezzel megbizandnak, fog hárulni s én nem tartanám tisztességes dolognak magamavá eltalajdonítani oly munka díját, melyet nem én végeztem. Mindezeknél fogva kötelességemnek tartom a nekem megküldött váltót iderekesztve visszaküldeni, akkorra tartva föl az Ön szívessegének igénybevételét, mikor a IV-ik kötet kézírata már az Ön kezénél lesz.

A levél további részeiben Kossuth maga is elárulja nyomasztó anyagi helyzetét, kijelentvén, hogy az egész nagy munkát magának kell végeznie, nem lévén módjában irnokot tartani.

— **Tüz.** Almásban f. hó 2-án este Jakab Márton utódai csüre meggyuladt, melytől lángot kapott a ház és a szomszéd Kelemen Ignácz gabnával telt csüre s porig égett. A gyanu Jakab Antal terhel, kit ma be is kísérték a törvényszékhez.

— **Óvadékbiztosítás.** Mannheimban „Fides” név alatt kaucező-biztosító-társaság alakult. Az óvadékbiztosítás abból a helyes eszméből indul ki, hogy nagyon sok emberre nézve, ki kénytelen óvadékokat letenni, nehéz, sőt néha lehetetlen a szük-

séges összeget előteremteni. Hivatalnokok és alkalmazottaknak, kiknek biztosítékot kell tenniük, az erre szükséges pénz beszerzésénél néha súlyos és egész jövőjüket megsemmisítő kötelezettséget kell magukra vállalniuk, úgy, hogy valóságos jótémény volna ezekre, ha eme kötelezettségeiktől szabadulhatnának. Az óvadék-biztosító-társaság nem a készpénzbiztosítékot adja, hanem a szükséges óvadék erejéig szavatosságot vállal a biztosítási kötvénnyel. Ezt az eszmét csak helyeselni lehet, mert tényleg áldásos intézményt honosít meg. Az alkalmazott meg van mentve azoktól a gondoktól, melyekkel a kaucező beszerzése össze van kötve, míg a munkaadó minden netaláni sikasztás ellen meg van védve a kötvénnyel. Angliában és Amerikában az óvadékbiztosítás már évek óta áldásosan működik, Németországban a „Fides” megalakításával történt az első lépés e téren. Ha már kellő tapasztalatok lesznek e biztosítási téren, reméljük, hogy a mi biztosító társaságaink egyike is felveszi az óvadékbiztosítást, mint melléküzletágat működési körébe.

— **Nyilvános köszönet és számadás.** A kézdivásárhelyi jótékony nőegylet folyó év november hó 29-én fillér-estélyt tartott, melyen befolyt összesen 21 frt 65 kr, még pedig belépti-díjból 17 frt 50 kr, felülfizetésből 4 frt 15 kr. Felülfizetni szívesek voltak a következők: Bálint Kálmán 1 frtot, Szentpétery Bálint 70 krt, Pap Lajos (Zabola) 40 krt, Szász Márton (Páva), Landt Józsefné 30—30 krt, Kelemen Imréné, Szenkovics Jenő, Mérey Tivadar, Nagy Károly (ig.) 20—20 krt, Deák Árpád, Szentiványi Kázmér, Koncz Sándor, Földes Györgyné (Zabola), Kelemen Elek 10—10 krt, Gál Ödön 15 krt. Fogadják a szíves felülfizetők nőegyletünk hálás köszönet kifejezését. Kelt Kézdi-Vásárhelyt, 1890. december 2-án. Kiss Károlyné nőegyleti pénztáros.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kézdivásárhelyi Önkéntes Tűzoltó-Egylet parancsnoksága kedves kötelességének ismeri helybeli kovács és kocsi-gyártó mester Bartalits József, valamint veje Bányász Mihály uraknak azon dícséretre nem szoruló hazafias tettükért, hogy egyletünk részére egy a kor igényeinek teljesen megfelelő, osinos, tartós és czél szerű szertáskészéhez a 100 frt értékű kovács-munkálatokat díjlanul teljesítették, forró köszönetét nyilvánítni. A város közbiztonsága érdekében tett kitünő áldozatkészégüket midőn szívesen megköszönjük, egyuttal példányszerű eljárásukat ajánljuk hazafias polgártársaink figyelmébe. K-Vásárhelyt, 1890. decz. 3. Kovács Dániel főparancsnok. Szabó Dénes szer-táros. Nagy Károly alparancsnok. M. Székely János titkár.

— **Uj könyvek.** A Franklin-Társulat kiadásában Budapestén, ujabban megjelentek: Falusi könyvtár. 39. füzet. „A gazdasági és haszonnövények termelése.” Különös tekintettel magról való tenyésztesükre. A magyar gazdaközönség számára írta dr. Nyáry Ferencz. Ara füzve 50 kr. Olcsó könyvtár. Szerkeszti Gyulai Pál. 276—284. füzet. Tartalmuk: 276. füzet. „Indiana,” Sand Györgytől. Francziából Récsi Emil. 80 kr. 277. füzet. „Arany János.” Emlékbeszéd. Irta Gyulai Pál. 20 kt. 278. füzet. „Utazás ismeretlen állomás felé.” 1849—1856. Irta Barsi József. 80 kr. 279. füzet. „A Saint-cyri kisasszonyok.” Vigjáték 5 felvonásban. Irta id. Dumas Sándor. Francziából fordította Fáy J. Béla. 30 kr. 280. füzet. „A zokoli uraság két leánya.” Elbeszélés. Irta Csiky Gergely. 30 kr. 281. füzet. „Horatius.” Elet és jellemrajz. Irta Szász Károly. 30 kr. 282. füzet. „Molly mama.” Regény. Irta Peard Frances Mary. Angolból fordította Sz. E. 50 kr. 283. füzet. „Kis János superintendens emlékezései életéből.” Maga által feljegyezve. Második kiadás. 1 frt 20 kr. 284. füzet. „A nagyraemert,” Vigjáték 3 felvonásban. Irta Csiky Gergely. A m. t. Akadémia 1889-iki pályázaton 200 arany Karácsonyi-díjat nyert. 40 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Ifj. Dobay János.

## Nyílt tér.\*

Értékes, gyakorlatias alkalmi ajándékol ajánlok: **Nyers selyemrost ruhákat** (egész selyem) 10 frt 50 krért egy öltönyre, nemkülönbön 14 frt 25 kr, 17 frt 50 kr, 21 frt 25 kr, 26 frt 25 kr, egész 29 frt 60 krig tükészen. Nem szükséges előbb mintát hozatni, mintán kész vagyok visszacserélni nem tetszés esetén.

Fekete, fehér és színes selyem szövetminták postafordultával küldetnek **G. Henneberg** (cs. és k. udv. sz.) gyári raktár által Zürich. Levelekre 10 kr bélyeg kell.

\* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

Sz. 3236. k. i.  
1890. **Hirdetmény.**  
Kézdi-Vásárhely város képviselőtestületének 67 jegyzőkönyvi pont alatti határozata alapján közhírré teszem, hogy a város területén kizárólagos bérbevétel mellett a város által haszonbérbe, birt. szesz és pálinkának kis mértékbeni árulhatása iránt az albérlőbe adást **folyó évi december hó 8-án d. e. 9 – 11 óráig** nyilvános árverezésen kísérem meg; felhívtnak mindazok, kik árverezni óhajtanak, hogy a kitűzött időben a városház nagy termében megjelenni sziveskedjenek.  
Kézdi-Vásárhelytől, 1890. december hó 2.  
**Bartók Károly,**  
polgármester

Sz. 6217. tklvi.  
1890. **Arverési hirdetményi kivonat.**  
A kézdivásárhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Varga Mihályné Greizing Anna végrehajtónak Bede József kézdivásárhelyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 388 frt 60 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő, Kézdi-Vásárhely város területén fekvő, a Kézdivásárhely kantai 735. sz. tjkvben foglalt 1443., 1444. hr. sz. a egészben 804 frt becsértékű ingatlanok a Bede Józsefet illető 1/3 részére és a kézdizsentsléleki I. rész 876. sz. tjkvben foglalt 7084., 7085., 7086. hr. szám alatti 13 forint becsértékű ingatlanra, előbbire nézve az id. Bede Károly haszonélvezeti joga sérelme nélkül, az árverezést a fennebb ezennel megállapított kiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1891. évi január hó 24-ik napján délelőtt 9 órakor** ezen kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási áron alól is eladatni fognak.  
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy

az 1881. évi 60. törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.  
A kir. törvényszék, mint telek könyvi hatóság. Kézdi-Vásárhelytől, 1890. október 26.  
**Gaál István,**  
kirendelt egyes bír.

**Zenekedvelők figyelmébe.**  
Van szerencsém értesíteni a n. é. zenekedvelő közönséget, hogy Kézdi-Vásárhely városában folyó évi december hó 15 én  
**zene-iskolát**  
nyitok, mely határidőig beiratkozni lehet mindennap d. u. 4 – 6 óráig Zsigmond tér 32. szám alatti lakásomon.  
Tanítok éneket, továbbá zenét zongorán, mindennemű vonó- és fuvóhangszereken; előrehaladottabbaknak zeneszerzést, aesthetikát és zenetörténelmet.  
Tanórák: leányok részére d. e. fél 12 – 1-ig, fiúk részére d. u. 5 – 7-ig. Az évad tart folyó évi december 15 től jövő évi június hó végéig, midőn nyilvános vizsga leend.  
**Tandíj havonként 3 frt.**  
Szíves pártfogást kérv. maradtam tisztelttel  
**Erdődi János,**  
karmester és zenetanár.

3791 – 1800.  
**Árverési hirdetmény.**  
Az orbai-járás községeiben a vadászati és halászati jogok haszonbérbeadása a jövő 1891 ik éven kezdődő 6 egymásután következő évre elhatároztatván s a bérbeadás eszközölésével megbízatván, az árverés megtartására következő határidőt tűzöm ki:

Folyó évi december hó 7-én d. e. 10 óráját **Barátos** község házához ezen körjegyzőséghez tartozó Barátos, Czofalva és Páké községeket illetőleg; d. u. 2 órakor **Tamásfalva** község házához ezen körjegyzőséghez tartozó Petőfalva, Telek, Szörce és Tamásfalva községeket; 14-én d. e. 10 órakor **Zabola** község házához ezen községet és d. u. 2 órakor **Páva** község házához Páva községet; december 21-én d. e. 10 órakor **Zágon** község házához Zágon községet és d. u. 2 órakor **Papolecz** község házához Papolecz és Körös községet; december 27-én d. e. 10 órakor **Kovászna** község házához Kovászna községet és 28-án d. e. 10 óráig **Gelencze** község házához Gelencze és az Imecsfalvi körjegyzői csoporthoz tartozó Haraly, Hilib és Imecsfalva községeket érdeklőleg.  
Felhívom tehát bérelni szándékozókát, hogy a kitűzött időben és helyen kellő bánatpénzzel állatva pontosan megjelenni sziveskedjenek.  
Kovásznán, 1890. november hó 28 án.  
**Hollaky Attila,**  
főszolgabíró.

Sz. 583. ár.  
1890. **Hirdetmény.**  
Kézdi-Vásárhely város árvaszéke gondnok Megyaszi Máté tenni szám alatt beadott kérelmé folytán gondnokság alatti árva Gyárfás Annának az al-feltorjai 1095. sz. tjkvben A + 1. rend 4285 hr. sz. 800 □ öl, 2. rend 4613. hr. sz. 800 □ öl, 3. rend 5607. hr. sz. 525 □ öl, 4. rend 5947. hr. sz. 525 □ öl területben felvett ingatlanai fele járandóságára a nyílt árverést elrendelte s határnapul **1890. december hava 29-ik napja d. e. 10 óráját** a tanácsház termébe tűzte ki, mikorra a vásárolni szándékozók meghívotnak.  
Kikiáltási ár 150 frt, bánatpénz 20 frt; a vételár készpénzben fizetendő 15 nap alatt.  
Kézdi-Vásárhely város árvaszékének 1890. nov. hó 3-án tartott üléséből.  
**Bartók Károly,** árvaszéki elnök.  
**Hegyesi Alajos,** aljegyző.

**Magyar királyi államvasutak.**

**Keleti vonal.**

# Menetrend.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

**PREDEAL—NAGY-VÁRAD.**

Érvényes 1890. június hó 1-től.

| A l l o m á s o k                                  |              |              |            | A l l o m á s o k                                           |              |              |            |
|----------------------------------------------------|--------------|--------------|------------|-------------------------------------------------------------|--------------|--------------|------------|
|                                                    | Vegyes vonat | Személyvonat | Gyorsvonat |                                                             | Vegyes vonat | Személyvonat | Gyorsvonat |
| Predeal (vendéglő) . . . . .                       | (érk. ind.)  |              |            | Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N-Szeben felé) . . . . .      | (érk. ind.)  | 3.13 3.18    |            |
| Brassó (vendéglő) . . . . .                        | (érk. ind.)  |              |            |                                                             | (érk. ind.)  | 4.36         |            |
| Botfalva . . . . .                                 | 4.40         | 10.32        | 2.43       | Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé) . . . . .              | (érk. ind.)  | 5.06         | 7.51       |
| Földvár . . . . .                                  | 4.44         | 10.50        |            | Nagy-Enyed . . . . .                                        | (érk. ind.)  | 5.24         |            |
| Mogyorós . . . . .                                 | 5.04         | 11.04        |            | Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé) . . . . . | (érk. ind.)  | 5.57         | 8.41       |
| Ápáca . . . . .                                    | 5.10         | 11.18        |            |                                                             | (érk. ind.)  | 6.08         |            |
| Köpecz . . . . .                                   | 5.40         | 11.30        |            | Gyéres (elágazás Torda felé) . . . . .                      | (érk. ind.)  | 6.36         |            |
| Ágostonfalva . . . . .                             | 5.47         | 11.45        |            |                                                             | (érk. ind.)  | 6.42         |            |
| Alsó-Rákos . . . . .                               | 6.06         | 11.51        |            | Kolozsvár (vendéglő) . . . . .                              | (érk. ind.)  | 8.10         | 10.48      |
| Homoród . . . . .                                  | 6.35         | 12.06        |            |                                                             | (érk. ind.)  | 8.30         |            |
| Kacsa . . . . .                                    | 6.54         | 12.27        |            | Nagy-Várad (vendéglő) . . . . .                             | (érk. ind.)  | 12.41        | 2.08       |
| Bene . . . . .                                     | 7.17         | 12.39        |            |                                                             | (érk. ind.)  | 1.09         |            |
| Erked . . . . .                                    | 7.39         | 12.56        |            | Budapest . . . . .                                          | (érk. ind.)  | 8.15         | 7.15       |
| Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé) . . . . . | 8.11         | 1.12         |            |                                                             |              |              |            |
|                                                    | 8.38         | 1.34         |            |                                                             |              |              |            |
| Segesvár (vendéglő) . . . . .                      | (érk. ind.)  | 1.49         |            |                                                             |              |              |            |
|                                                    | 8.47         | 1.59         |            |                                                             |              |              |            |
| Medgyes . . . . .                                  | (érk. ind.)  | 2.59         |            |                                                             |              |              |            |

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

## Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

|                             |                     |                             |                    |
|-----------------------------|---------------------|-----------------------------|--------------------|
| Héjasfalva . . . . .        | indul délelőtt 12.— | Székely-Udvarhely . . . . . | indul délután 2.45 |
| Székely-Keresztur . . . . . | 12.31               | Bögöz . . . . .             | 3.15               |
| Nagy-Galambfalva . . . . .  | 1.05                | Nagy-Galambfalva . . . . .  | 3.41               |
| Bögöz . . . . .             | 1.21                | Székely-Keresztur . . . . . | 4.18               |
| Székely-Udvarhely . . . . . | érkezik reggel 1.50 | Héjasfalva . . . . .        | érkezik este 4.50  |

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdi-Vásárhelytől.